

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De consolatione philosophiae

Boethius, Anicius Manlius Severinus

[Deventer], [1480-85]

Prosa decima libri tercii

[urn:nbn:de:bsz:31-293110](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293110)

In semet reditura meat mētemq; profundā
Circuit a simili conuertit imagine cælum
Tu caulis animas paribus vitas q; minores
Prouebis . a leuibo sublimes currib; aptas
In cælū tetramq; seris q̄s lege benigna .
Ad te cōuersas reduā facis igne reuertī .
Da pater āgustam mēti cōscēdere sedem .
Da fontem lustrare boni . da luce reperta
In te conspicuos animi desigere visus .
Disijce terrenæ nebulas a pondera molis .
Atqui tuo splendore mica . tu nāq; serenum
Tu requies tranquilla pijs te cernere finis
Prināpiū . vector . dux . semita . terminus idē

Prosa decima libri tercij.

Quoniam igitur quæ sit imperfecti . quæ
nam perfecti boni forma vidisti . nūc
demonstrādū reor quonā hæc felicitatis per
fectio constituta sit . In quo illud primū ar
bitror inquirendum . an aliquod huiusmodi

bonū quale pauloāte definiſti in reruz natura
poſſit exiſtē. ne nos p̄ter rei ſubiectae verita
tē caſſa cogitationis imago deāpiat **S**3 quin
exiſtat ſitq; hoc veluti quidā omniū fons bo
norum negari nequit **O**mne enī quod imper
fectū eſſe dicit̄. id diminutione perfecti iper
fectū eſſe perhibet̄. **Q**uo ſit vt ſi in quolibet
genere imperfectum quid eſſe videat̄. in eo p
fectū quoq; aliquid eſſe neceſſe ſit. **E**t enim
p̄fectione ſublata vnde illud qd̄ imperfectuz
perhibetur extiterit ne ſingi quidē poſteſt **N**e
q; enī ab diminutis in cōſummatas q; natura
rerū coepit exordiū. ſ; ab integris abſolutis q;
p̄cedens in hęc extrema atq; effoeta dilabi
tur. **Q**d ſi vti pauloāte mōſtrauimus ē quae
dā boni fragilis ip̄fecta foeliātas eſſe aliquā
ſolidā p̄fectamq; nō poſteſt dubitari. **B.**
Firmiſſime inquā veriffimeq; ocluſum eſt.
P. Quo vero inquit habitet ita cōſidera. **De.**
g in

Uni rerū omniū prināpem bonū esse cōmūnis
humanorum oceptio pbat animorū. **N**az cū
deo nihil meli? excogitari queat. id quo me
lius nihil est bonū eē quis dubitat. Ita vero
bonū esse deum ratio demōstrat. . vt perfectū
quoq; in eo bonū esse cōvincat. **N**ā si tale sit
rerū omniū princeps esse non poterit. Erit enī
eo praestātius aliquid. pfectū possides bonū
quod hoc prius atq; antiquius esse videatur
Omnia nāq; pfecta minus integris priora .
esse claruerunt. **Q**uare ne in infuitū ratio pbe
at ostendū est summū deū. sūmi pfectiq; bo
ni esse plenissimū. sed pfectū bonuz verā esse
beatitudinē cōstituim? **V**erā igit beatitudinē
i sūmo deo sitam esse necē est. **R.** Acāpio in
quā nec est quod cōtradiā vllō modo queat.
P. Sed queso inquit te vide q; id sancte at
q; inuolabiliter pbes q; boni summi sūmū de
um diximus esse plenissimum. **R.** Quoniam

inquit modo **P**. Ne hunc rerum omnium pa-
trem illud summū bonum quo plenus esse p-
hibetur. vel extrinsecus accepisse. vel ita natu-
raliter habere psumas. quasi habentis dei ha-
bitaeque beatitudinis diuersam cogites esse sub-
stantiam **N**am si extrinsecus acceptū putes.
praestantius id quod dederit eo quod accepe-
rit existimare possis. **S**ed hūc esse rerū oim
praecellētissimum dignissime cōstemur. **Q**uod si
natura quidem inest. sed ratione diuersū. cū
de rerum prināpe loquamur deo. fingat q̄ po-
test quis haec diuersa cōiunxerit. **P**ostremo
quod a qualibet re diuersum est. id nō est il-
lud a quo itelligitur esse diuersum. quare qd̄
a summo bono diuersum est. sui natura id sū-
mū bonū non est. qd̄ nefas ē de eo cogitare q̄
nihil cōstat eē p̄stātius **O**mnino enim nulli-
rei natura suo prināpio melior poterit existē.

Quare quod omnium principium sit. id etiam
sui substantia summum esse bonum verissima rati
one conluserim. **B.** Rectissime inquam. **P.**
Sed summum bonum beatitudinem esse concessum
est. **B.** Ita est inquam. **P.** Igitur inquit de
um esse ipsam beatitudinem necesse est confiteri.
B. Nec appositis inquam prioribus refragari
queo et ab illis hoc illatum sequens esse perspi
cio. **P.** Respice inquit an hinc quod idem firmi
us approbetur quod duo summa bona quae a se
diuersa sint esse non possunt. Etenim quod discre
pant bona non esse alterum quod sit alterum li
quet. quare neutrum poterit esse perfectum.
cum alterutri alterum deest. Sed quod perfe
ctum non sit. id summum non esse manifestum est
Nullo modo igitur quae summa sunt bona ea possunt
esse diuersa. Atqui et beatitudinem et deum su
mum bonum esse collegimus. quare ipsam necesse est
summam esse beatitudinem quae sit summa di

uinitas **B.** Nihil in quā nec re ipsa uerius .
nec ratio cōnatione firmus . nec dō dignius cō
cludi potest **P.** Super hæc inq̄t igit̄ ueluti
geometrae solent demonstratis p̄positis aliqd
inferre quæ porismata ipsi uocant . Ita ego
quoq; tibi ueluti corollariū dabo . Nam quo
mā beatitudinis adeptione fiunt homines beati
B. Beatitudo uera est ipsa diuinitas . diuinita
tis adeptione fieri beatos manifestū est . **S.**
vti iusticiæ adeptione iusti . sapientiæ sapiē
tes fiūt . ita diuinitatē adeptos deos fieri simi
li ratione necesse est . Omnis igitur beatus de
us . sed natura quidem vnus . participatione
uero nihil p̄hibet esse q̄mplurimos **B.** Et
pulchrum in quā hoc atq; præcōsūm siue po
risma siue corollariū uocari mauius **P.** Atq̄
hoc quoq; pulchrius nihil est quod bis anne
ctenduz esse ratio persuadet **B.** Quid inq̄z
P. Cum multa inquit beatitudo continere yi

deatur. vtrum ne haec omnia vnū veluti cor
pus beatitudinis quadā partiuꝝ varietate cō
iungāt. **An** sit eorum aliquid quod beatitu
dinis substātiā compleat. ad hoc vero cae
tera referant. **B.** Vellem id inquā ipsaruꝝ re
rum cōmemoratione patefaceres. **P.** Nonne
inquit beatitudinem bonū esse censemus. **B.**
Ac summū quidem inquā. **P.** Ad dās inquit
hoc omnibus licet. **Nam** eadem sufficiētia sū
ma est. eadem summa potentia. reuerentia q̄
q̄ claritas ⁊ voluptas beatitudo esse iudicat.
B. Quid igitur. **P.** Decēne omnia bona.
sufficiētia. potētia. caeteraq; veluti quadā be
atitudinis membra sunt. an ad bonum veluti
ad verticēꝝ cūcta referūtur. **B.** Intellico in
quam quid inuestigādūꝝ pponas. h̄ quid cō
stituas audire desidero. **P.** Cuius rei discre
pationem sic acāpe. **Si** haec omnia beatitudi
nis membra foret. a se quoq; inuicem discre

parēt. Hæc est eni partium natura. vt vnuz
corpus diuersa componāt. **H.** Atqui hæc o
mnia idem esse mōstrata sūt. **H.** Minime igi
tur membra sunt. Alioquin ex vno membro
beatitudo videbitur esse cōiuncta. quod fieri
nequit. **H.** Id quidem inquā dubium non ē
sed id quod restat expecto. **H.** Ad bonuz ve
ro cætera referri palam est. **H.** Cārco enim suf
ficiētia petitur. quoniam bonum esse iudicat
H. Cārco potentia quoniam id quoq; esse credi
unt bonum. **H.** Idem de reuerētia claritudine iu
cunditate coniectare licet. **H.** Omnium igitur
expetenrudo summa atq; causa bonum est.
H. Quod eni neq; re neq; similitudine vllum in
se retinet bonuz. id expeti nullo modo potest
H. Contraq; etiam quæ natura bona non sunt.
tamen si esse videantur q̄si vera bona sint ap
petuntur. **H.** Quo fit vt summa caro atq; causa

expetitorū omniū bonitas esse iure credatur
Cuius vero causa quid expetit id maxime vide-
tur optari. Veluti si salutis causa quispiam ve-
lit equitare nō tam equitandi motū desiderat
quā salutis effectū Cū igitur omnia boni grā
petantur non illa potius quā bonum ipsius de-
sideratur ab oibus. **S**ed propter quod cetera op-
tantur beatitudinē esse censuimus quare sic quā
sola queritur beatitudo Ex quo liquide apparet
ipsius boni et beatitudinis unā atque eandem esse
substantiam **R**. nihil video cur differre quāpi-
am possit **P**. Sed deus veramque beatitudinē
unū atque idem esse monstrauimus? **R**. Ita est
inquam **P**. Secure igitur concludere licet dei
quoque in ipso bono nec usquam alio sitam esse
substantiam.

H Metrum decimum libri tercij.
Vc omnes pariter venite capti.
Quos fallax ligat improbis catenis